
MARTIN ELORZA LEGARISTI

ARROKERI BARIK

Arroak eta aundi-ustekoak ete gara Euskaldunak? Egoki eta zuzen al da gure eusko seme alabai txaloak egitea eta gora aundiak emotea. Bai, egoki ez ezik, oso bearrezkoa dogu eusko seme-alaba jatorrak ezagutu eta goratutzea.

Gaur eta beti, arlo goragarria da, benetan, gure gizasemeri argienak, euren izenak eta izanak ezagutu-erazo, eta euren barri emotea, batez be, euskerazko aldizkari zelaientan. ZER aldizkariak zergaitik ez dau argitaratzen, illero, euskaldun jator eta ospetsu baten kondaira eta aipamena? Ez al da ori gure erria goratzea?

MARTIN ELORZA

Nor eta zelako gizona dogu Martin Elorza? Ara emen bere giza-irudia:

Gorputz lerdan eta ederra; gizon adikorra eta etorkorra; ikusmen sakona eta zurra; izakera eta egikera guztietan zintzoa eta zuzena: Jainko zaleatasunean eta legean guztiz zeatza: biotz bigun eta odol garbikoa; Pasiotar leiala ta santua.

Nun jaioa dogu gizon aipagarri au? Azula baserria Elgeta'ko mendi gibelean dago. Eguzki dizdiratsua mendi gainetik gora ta gora doan lez, gure Martin be gora ta gora joango da Elizaren eguzki argi, bero ta ongaria izateko (1989).

Amabi urte bete barik Gabiria'ko Pasiotarren ikastetxera doa, eta eliz ikasteak amaiturik, apaiztasunaartzen dau (1924).

Egizko aunditasuna ez datorkigu kanpo aldetik. Aita Martin'ek, bere barne-muinetan daroa aunditasunaren azia, eta barru-barruko indar eragillea. Ori argi ta garbi ikusten da bere izakera guztian. Au dala ta, andik urtebetara Gabiria'ko ikastetxean zuzendari izango da, eta pizka bat geroago bertako Nagusi.

Aita Martin'ek ikusteko aurrerapena emongo dautso Ikastetxe oneri, gorengo maillan jarri arte. Esan bearrik be ez dago: "Zelako egurra, alako sua". Sua eta garra, gori ta gorri jartzeko moduko mutilla da, izan be.

Ogei ta amabost urtekin Euskadi'ko Pasiotarren Probintziala autatua izan da (1935). Probintzialik gazteena, orduarte. Garai ontan argitaratuko ditu berak egiñiko "Ratio Studiorum" eta gure Ikastetxeko Araudia.

Aurrerantzean aita Martin gorengo aulkietan izango dogu beti. Ez dira faltako eginbear ontan gurutze aztunak eta gogorak. Bere agintaritzan, aurrez aurrez, agertuko jakoz buru-auste larriak. Naiz eta gudu zakarra mendietan

amaitu, biotz askotan burruka gorriak somatzen dira, ondoren gaiztoenekin: gosetia, alkar aitu eziña, alderdikeriak, arpegi-biko esamesak. Ointxe bai erakutsi bearko dau, eta ondo erakutsi be, bere azkartasuria eta sendotasuna, bere eskuaren zuzentasuna, eta era betera, biotz zabaltasuna. Eta istillu gienak bere onera ekarriko ditu.

BETI GORA

"Gotzain izan nai dabenak, eginpide ona nai dabe". Aita Martin'ek badau Gotzain zuzena eta santua izateko gaitasuna. Baña ez da iñoiz aundi-zalea izan. Bere izena eta entzute ona egazka dabil eguratsean, udaberriko aize gozo eta biguna lez.

Eta, zer? Deustu'ko gure Batzar Nagusian erabagi auxer artu da: Kolombia ta Peru'ko gure etxeetan Probintzialaren ordaingoa jartzea. Nor izango ete da ordaingo ontarako praillerik egokiena? -Aita Martin (1947). Lurralde onetan dabillega, ara ba, nundik eta Erroma'tik, datorkion Moyobamba'ko Gotzain izateko izendapena (1948): "Itxasoko olatuen bultzada zakarrez ondatua lez geratu nintzan. Zer egiñ?"

Zelan jokatu dau Gotzain barri onek Moyobamba'ko mixio-lurraldeetan? Ara emen, azaletik eta berba gitxitan, bere burubide ta egiteak: Mixiolarien etxea egiñ. Eliza Nagusiaren oñarriak ipiñi eta ekiñ. Errian eta baso-errietan ainbeste eskola jaso. Berrogetaz baselizak eraiki. Bertako semeentzat eliz-ikastetxea zabaldu. Andik eta emendik monjak ekarri. Anjo jente gizajoai lurgintzan eta langintzan ikas-erazo. Jakiña, egite goragarri oneik, Pasiotarren laguntasunagaz.

"Urte osoa baso-errietatik ibillia naz. Eundakak ezkontzak egin dodaz. Autortzak, Jaunartzeak eta sendotzak, millaka. Ogei urtetik gora da emen gotzainik ikusi ez dabela. Gogo beraz ibilli nabil Jainkozko ekiñaldi onetan".

"EZ dau iñork maitasun aundiagorik, bere burua adiskideen alde emoten dauanak baño". Adiskideen alde. Eta, ezezagunak, arrotzak eta arerioak? Jainkozko maitasunarentzat ez dago ezezagunik eta areriorik. Aita Martin'ek oparo emongo dau bere burua ta bizitza. Ez da iñoiz geldi egongo. Anjo kristauen alde muga bako bideak ibilliko ditu, gosez ta egarriz jota, eguzki kizkalgarriaz erreta. Modu ontan erreko da bere bizitza eta lertu bere biotza.

Bai, santu baten moduan bizi, eta santu baten moduan ilgo da 67 urtegaz (1966).

Elgeta erriak eta Azula baserriak ondo merezia dabe, bere omenez, oroitarri bat.

URIGUEN'TAR ZENON